

Latweefchu Awises.

Mr. 23.

Zettortdeenâ 4. Zuhni.

1859.

Awischnu - sinnas.

Italia. Ar iffatru neddetu nu jaw gaddahs wairak to karra sinna, ta ka muhsu Awissès ne zil ruhmes wairas ne paleek jitteem derrigeem rakteem un dasch jaw furnehs par to. Bet pehz ka wiffai pafanlei taggad azzis un aufis kahro, tas Awissès jadohd. — Gistreikeru Awises no Mailantes raksta: Muhsu eenaidneeki fahf atsiht, kahdâ stiprà weetà mehs fawu karra spehku nolikkufchi starp Lizinas un Sefias uppi, ka eenaidneeks tè ne warr islaustees zaur muhsu stipreem karra wihreem. Garibaldi ar faweem falassiteem behgteem tee gan irr subtijufchi us seemeta pussi muhsu semmè, lai mehs atshajam no muhsu stipras weetas. Bet mehs nekustamees un eenaidneeks welti darbojabs muhs no schijs weetas kustinahf. Sprantschi taggad pee Kasteggias un Tortonas stahw un labyrast gan gribbetu pa kreiso rohku kluht pahf Po-uppi pahri, bet to muhsu spehks teem ne buht ne wehlehs. Tee welti darbojabs, jo muhsu Generals Benediks stahw pee Lomellas. Sardinjeru Kehninsch gan ayzeetinajees pee Sefias uppes un gribbetu tè pa muhsu labbo rohku islaustees, zerredams ka tè ne effoht Gistreikeru deesjan. Buhs welti. —

Tà raksta Gistreikeri drohschi tizzedami, ka Sprantschi ar wiffu spehku teem dohsees wirfu pa kreiso rohku. Bet redsi gudrais Napoleons, fo Gistreikeri gaida pa kreiso rohku, Gistreikerus tè til tà kibbelejis, lai schè fawell un noleek leelo karra spehku. Kad mannijs ka tà darra, ka pa labbo rohku maj Gistreikeru palikkufchi, tad ne ween Garibaldi subtijufchi lai Lombardiâ eelauschabs un muffina Italeeschus us dumpi, bet arri Sardinjeru Kehninsch uskrittis pa labbo rohku pee Sefias uppes un Werzellas pilfata, pahri deenu brangi islahwees ar Gistreikerem, tohs minnejis un dsinnis no pilfata atpakkal, pirms wehl Gistreikeru leelais spehks tam nahjis paliqâ. Pa tam Napoleons Gistreikerem nemannijohf kluffam fawu leelu karra spehku kas Alessandriâ, Wogerâ un Montebellâ stahwejis us Gistreikeru kreiso rohku, falizzis djesles zellu rattos un brihnum ahtri, par 2 deenahm un naktim 115 tuhstfofchus saldas us un karra leetas noweddis us Gistreikeru labbo rohku,

kur Sardinjeru Kehninsch til stipri kahwees. Ar wiffu spehku Sprantschi un Sardinjeri nu demufchees us Nowaru un Trenati ne zil tabhu no Gistreikeru rohbecheem un tuwaki pee Garibaldi, un Gistreikeri, — redsoht ka peewihlufchees, ka eenaidneeks taggad pawiffam zittâ weetà un taifahs teem nahft no pakkafas un fahnds, steigschus nu wilkufchees atpakkal us fawu semmi, un ka Awises stahsta jaw effoht gahjufchi atpakkal pahf Lizinu, to rohbechhu uppi, pahf kurru tee karru fahloht Sardinjâ bij eelauschchees. Winnu karra-leelskungs Gulais taggad stahwoht Abbjatogroffâ pee Lizinas uppes, — Sardinjeru Kehninsch un Napoleons ne zil tabhu, Trenates pilfata, tai djesles-zekkâ kas eet us Mailanti, Lombardias lepno galwas pilfatu. Pa tam Gistreikeru Keisers Pranzis Jahseps, noftrahjis Italiâ un stiprà Beronas pilfata fagahda wehl karra-leetas un tad gan arri karra dohsees. — Nu jastahsta par tahm Sardinjeru Kehnina kaufchanahs un tà Garibaldim gahjis, bet grubti deesjan to isstahstihf, jo weens stahsta schâ, ohtrs tà, ka nesinn kurru tizzeht, un kas ihsti notizzis. Gistreikeri maj fo isfluddina, eenaidneeki papillam, bet Sprantscheem irr weegla mehle, arri Sardinjeri zittadi jaw nerakstihf, ne tà Napoleonam pa prahtam.

Gistreikeru sinnas fohla par Garibaldi un arri par to kaufchanohs pee Palestras ar Sardinjeru Kehninu sinnas doht us preekschu. Taggad nekahdas leelas leetas ne effoht notikkufchas. Debbesbraufchanas deenâ Gistreikeru Generals Urbans Warefes pilfatu Garibaldim atlal effoht panehmis un to spaidohf. — Generals Jobels Sardinjerus sawaldijis, ka schè ne warrejufchi us preekschu tapt. Dauds irr fashauti. — Otâ Maji no Garlastas Gulais ar telegrami raksta: Ne warredami aislawehf ka eenaidneekâ leelais spehks pa muhsu labbu rohku fahnis mums wirfû nahf, Gistreikeru karra spehks gahjis us Lizinas uppi. Sprantschi stahw pee Werzellas un Nowaras. — Wairak tee ne stahsta; bet no tam jau warr fayrast, ka teem labbi naw gahjis, bet teem bij ja-eet atpakkal fawos rohbechods. Zebfchu Gistreikeru un Augsburgas Awises brehz, ka Sprantschu, Sardinjeru un Schweizeru sinnas par dauds beskaunigi mellojohf, un kaut gan jafalka, ka tee par dauds few par

labbu stahsta, tad tomehr no tahm daudj maj warr no-
jehgt kas un kà bijis, un tapeh; stahstisim ir tahs.

Garibaldi, lo jaw teize fakantu un us Schweizeru
rohbescheem, Gistreikeri gan no Wareses un Komas is-
dsinnuschi, — jo tam ne effoht ne leeli-gabbali, nedj
jahntneeki, nedj gohdigas plintes un tihri brihnumb kà
warrejis turretees prett Gistreikeru karra-spehku un tohs
sakaut; arri Garibaldim, spaiditam no Gstreikereem, bij
ja-eet atpakkal us leelo eseru un tè zeltees pahri us
Sardiniju; bet pa eseru wehl irr Gistreikeru karra-damp-
kuggi un Kalende irr stipra Gistreikeru ohsta esera. Tad
nu Garibaldim bij jamekle to panemt. Tè kahwees deen
un nakti, panehmis Kalendes preekschpilsatu. Nu tam
nahzis palihgs no Italeescheem kas zekahs prett Gistreike-
reem, arri kahds Sardinjeru pulks effoht nahzis un tad
Garibaldis atkal dewees us Waresu kur atkal ar Gistrei-
kereem, — kurreem effoht bijuschi 18 leeli-gabbali un
10 tuhft. saldati, (?) islahwees, tohs ar bajonetti war-
ren duhschigi aisdinnis us Kamarlatu un nu Gistreikeri
wehl tahlaki lihds Marianas zeemam effoht atpakkal gahju-
schi. Nakti ka tee Gistreikeri kas krittuschi, gandrihs wiffi
ar bajonetti effoht nokauti, bet tee kas no Garibalda
kaudim krittuschi, effoht til ne wiffi ar lohdi galwà un
kruhtis fashauti, jo Gistreikeru plintes maktigi schau-
joht. — Arri Schweizeru Awises raksta, ka Garibaldis
eenaidneeku atkal isdinnis no Wareses un Komas.

Par to kaufchanohs pee Werzellas un Palestras, to
Gistreikeru Awises til tà peemiu un stahsta ka Maji
Sardinjerus dsinnuschi atpakkal, Sprantschi un Sardin-
jeri stahsta leelas leetas. Tà rahdahs, ka tè pee Sestias
uppes, — kur eesahloht til ween Sardinjeru Kehninsch
stahwejis un til pehz tam Sprantschu leelais karra-spehks
atfkrehjis pa dselles zekku, — pahri deenu no weetas
kahnuschees. Gistreikeri, kà jaw lassijuschi Nr. 22,
Sardinjeru lehgeri fahkuschi fashaut, un ar to warr
buhf schihs kaufchanahs fahkuschees. Birmaja deenà G-
streikereem gan buhs bijuse wirfrohka, jo tee til stahsta
no schihs deenas. Bet tad ohtrà deenà Sardinjeru Keh-
ninsch pats dewees wirsu Gistreikereem, kas ar 8 lee-
leem-gabbaleem stiprà weekà ais kahda dsilla kanahla
augstà krastà apzeetinajuschees. Tè pee Palestras nu
stipri kahnuschees. Sardinjeri kaufchanahs no Gistreike-
reem gan pa labbo rohku, kur tilitu gribbejuschi panemt,
ditti spaiditi tappuschi, bet tad Sprantschu Regimente,
duhschigee Awrikas Swahweeschchi, prett leeieem-gabbaleem
palaisi, kà trakli fkehjuschi pahri kanahlu stahwu krastru
us angfchu un bes kahdu schahweena ar bajonetti ween
Gistreikerus fakahmuschi, 400 eegrubduschi kanahla,
leelu pulku nokahnuschi, 500 fanehmuschi dsihwus,
tohs leelus-gabbalus panehmuschi un zittus dsinnuschi

prohjam. No teem duhschigee Swahweeschcheem 1 wirf-
neeks un 20 saldati effoht noschauti, 2 simts saldati
un 10 wirfneeki fashauti. — Nu wehl Sardinjeru
Kehninsch pehz tam ohtrà deenà islahwees ar Gistrei-
kereem un tohs spaidijis un speedis atpakkal tà kà Gistrei-
keri un gahjuschi us Tizinas uppi un Napoleons ar
to Kehniu nu ne zil tahlu no Gistreikeru rohbescheem.
Sardinjeru Kehninsch pats fawu spehku waddijis, nilnakà
kaufchanahs drohschi turretees, arri no lohdes effoht
skrambahts pee rohkas. Winnu wiffi lohti uesteiz.

Tikko jums isstahstijis kà Gistreikeri likkuschees pee-
wiltees, tè jaw sinnas klah, kahdi breefmigi augki no
tam zehluschees. Pee Werzellas un Palestras (pee Sestias
uppes) 2 deenas islahwuschees 19tã un 20tã Maji un
dsiht atpakkal, Sprantschu Generals Niels pee Rowaras
ar teem wehl islahwees un tohs wehl dsinnis atpakkal.
Napoleons ar Sardinjeru kehniu ar leelo spehku nu eegah-
juschi Rowarà un Trenati un tè norunnajuschi til tuhda
dohtees pahri rohbeschu uppi Tizinu. Pa tam Gistreikeri
mannijuschi, ka tur kur eenaidneeku gaidijuschi nekahdu
eenaidneeku wairs naw, bet ka wiffi jaw pa winnu
labbo rohku dohdahs us Mailanti un ir tur Gistreikeri
fakauti, tad karra-leelkungs Gulais ar wiffu fawu
leelo karra-spehku steigfshus dewees atpakkal pahri pahri
Tizinas uppi us fawu paschu semmi Mailanti glahbt
un pee Pawias Berewardias un Abbatogrossas feidsees
pahri Tizinas uppi. Bet ne zil tahlu no Abbatog-
grossas Sprantschi un Sardinjeri jaw taisijuschees eet
pahri Tizinas uppi un tè nu pee kahdas majas uppites
Gistreikeru walts dakà, pee Trekates un Magentas
fejdeenà tanni 23schã Maji (pehz jauna Kalendera 4tã
Juni) abbi eenaidneeki ar wiffu fawu leelu spehku fa-
stappuschees un tè pee Trenates un Magentas tilta, kur
Sprantschi gribbejuschi pahreet, breefmiga leela un nilna
kaufchanahs bijuse. Slaidras sinnas wehl naw, arri
Gistreikeri tikkai atkal fakka: mehs us preekschu dohsim
sinnas; bet Napoleons fawai Keisereenei Parisè ar tele-
grawi tuhda sinnas laidis un arri no Turines tahdas
telegrawes sinnas atfkchjuschas: — 22tã Maji
Sprantschi tiktus likkuschi pahri Tessinas (Tizinas) uppi un
gahjuschi pahri. Bij jakanjahs ar Gistreikereem, kurreus
aisdinnuschi un weenu leelu-gabbalu teem panehmuschi.
Tad 23schã Maji pee Magentas tilta breefmiga kau-
fchanahs bijusi un Gistreikeri fakauti tappuschi. 5 tuhft-
stoschus Gistreikerus dsihwus fanehmuschi, 15 tuhftstoschi
Gistreikeri effoht noschauti un fashauti — ir pulks
Sprantschu krittis. — Ohtra sinna fluddina: Gistrei-
keri ar wiffu spehku gribbejuschi eenaidneekem leegt eet
pahri Tizinas uppi. Napoleona Guardia paschã preekschã
kaufchanahs bijuse. Panehmuschi Magentas pilfatu.

Gistrikeri gahjuschi atpakkal — Sprantschu un Sardinjeru spehks teem n aw dewees pakkal, bet palizzis tai weetà un to deenu pehz tam atpuhteēs. 20 tuhstoschi Gistrikeri noschauti un faschauti, 7 tuhst. dšhwifanemti — 3 tuhst. Sprantschu un Sardinjeru effoht pagallam. Sprantschi panehmuschki 3 leelus-gabbalus un 2 farrogus, bet weenu leelu-gabbalu paspehlejuschi.

Tad nu gan breefmiga kauschanahs bijuse! no rihta agri libds tumshai nakti un ir wehl oht rā deenā. Lai arri Sprantschu leelidameēs par dauds buhs slahstijuschki, skaidrakas sinnaē taisnibu gan israhdihs. Taggad til to warr redseht, ka abbi stipri turrejuschēēs, leeliski gahjis, bet ka Gistrikerus uswinnejuschki, jo fche e et affal atpakkal, glahbt leelo Mailantes pilfatu, kas tikkai 30 werstes no kauschanahs weetas. Warr buht ka Gistrikeri fcho lepno pilfehtu gribbedami glahbt fchis deenās us ta zelka attal leelā kauschanahs iskaufees. — Gruhti teem nabbagem gan eet, jo nu Garribaldim ne warr eet wirfū un fchis arri tikkai kahdās 6 juhdses no Mailantes us seemeta pussi teem to semmi tur panemm un Italeeschus muffina us dumpi. Attal no deenas widdus taifahs Prinzijs Napoleons nahkt ar zittu spehku un tā tad no 3 pussiehm Gistrikerus spaidihs, ja tam ahtri ne isdohdahs eenaidneelus fakaut. Arri jaw fakka, ka Gistrikeru Keisers, kas Weronā stahw, fawu karra leelkungu Gulaju tuhda atlaidis un to 70 gaddu wezzu Generalu Esju winna weetā eezehlis.

Telegrawes sinna no Schweizeru semmes no 25ta Maija jau stahsta, ka Gistrikeri no fawa leela pilfeta Mailantes isgahjuschi, leelus-gabbalus un karra-leetu rattus atstahjuschi un Sprantschi ar Sardinjereem jaw effoht eegahjuschi Mailantē. Dšrdehs woi teefa; jo wifsejaunatās sinnaē stahsta wiffadas un itt leelas un fawadas leetas; kas pehz tam wehl effoht notikkuschas. Stahstisim zittā lappā, kad skaidraki sinnašim.

Arabias paschā gallā Uhdenē pee farlanas juhreas til breefmiga auka ar pehrkonu plohsijuseēs 18tā Aprili nakti, tā ka pa 3 stundahm 167 muhra nammi fagahsti, wiffas muhretas ehkas nopohstitas, klints kalna gabbali usgahsuscheēs us zelkeem, wiffa labbiba un zittas leetas juhra eedshitas, stakki ar wiffieem lohpeem ar wehju aisrauti prohjam, 20—23 zilweki no warreneem uhdenē pluhdeem gallinati!! —

Amerika. Par to breefmigu semmes-trihzeschanu 22trā Merzi raksta, ka brangais Kwitas pilfahs pawiffam effoht pohstihis, ta ka ne weenē nams ne effoht palizzis, kas nebuhtu jalahpa woi no

jauna jataifa! Dāpat arri wiffi pilfati un zeemi zittōs slahtejos aprinkōs pohstiti un breefmiga skahde bijuse! —

— 3.

No Mispntes Bils. 19tā Maija deenā pehz pušdeenas, pullsten 4 tē usnahze tahds bahrgs gais ar pehrkonu, kruffu un leetu, kahdu mehš gan retti kahds buhsim peedshwojuschki un redsejuschi. Arri dauds skahdes irr us laukeem darrihts. Pattlabban muishā meeschus fehje, tad nahze weena mahkōna ar ittin rahmu un siltu gaisu, bet tad us weenu reisi fahze leetus un kruffa liht kā ar spanneem gahstō. (Dohmajam ka buhs mahkōnōs pahtruhkshana bihjuski). Kruffa bija kā leeli puppas graudi. Dhtrā deenā wehl pahr grahwjeem ar fchkippli warreja gahbt; laima kad bija muishas usraugs slah, redseja, kad tahds laiks nah, likke katram fawu sirgu no arkla nojuhgt un slahteja fchkuhni eewest; knappi tappe eelshā, tad gahse tahds leetus ar kruffu, ka wiffi lauki nopluhde tā kā esers. Arkli, rulli, ezzeschas, wiffi no laukeem nozelti, uppēs un dihkōs fadsihiti. Tilti nopleshiti un prohjam aisnesti, meeschi, sirni, kartupeli, kas weetahm bija sehiti, no semmes israuti grahwjos un dihkōs ar smiltim un semmehm fadsihiti, rudsi, (kweeschi) puhri dikti no kruffas un leetus maitati tappe. Skahdi rehkina no 6 simts rubbelu. Zittur aplahrt mehš gan paldeēs Deewam ne effam wairak no tahda laika dširdejuschi. Lai Deews dohd mums un neweenam wairs tahdu laiku neredseht.

I. Siele.

Disseldorpe pee Heines uppēs. Wahz. Awises tā stahsta: 2 brakli, weenē 6, ohtris 4 gaddus wezs buhdams, fehdeja pee lohga treschajā tahschā. Us weenreis jaunakais fazzija: Es faderu, ka es par tewi ahtraki appakshā buhschu. Wezzakais tuhliht kā weefuls par treppehm semmē fkehje un appakshā nonahzis jau brahliti preekshā atradde, kas fazzija: Es jau fchē esmu. Wezzakais sabihjahs un prassija: kas tew kait? Bet fchis atbildeja: Kahjas til drufzin fahp; jo mafakais brahlens bij par lohgu islehzis. — —

Breslawa, Bruhschōs. Tur kahds Grahwa kungs irr faderrejis no Breslawas libds Berlini

par 10 stundahm aisjacht. Winsch sohla no rihta pulksten 7 isjacht, kad uggunsratti no Breslawas us Berlini eet. Ratti, ka sinnams, skrees par dselsseszellu un Grahws jabs par schoffeju un gribb reisä ar uggunsratteem pulksten 5 pehz pufsdweenas Berlinē eejacht. Us schi zella — kas 44 juhdses garfch — gribb Grahws 20 weetas sirgus pahrmairiht. Jahhejam waijag par stundu $4\frac{2}{3}$ juhdses nojacht, jeb weenu juhdsi par $13\frac{1}{2}$ minutehm ar sawu sirgu noskreet. Gffoht arri wehl dauds zitti fungi derrejuschi; dasch teizis, ka nojahschoht, zits atkal, ka to ne warreschoht. Redsehs kam buhs ttisniba.

Berline. Kahds parradnees ne warredams no saweem parradu aisdewejeem isbehgt, bij isgudrojis jaunu stikli no schihs leetas walkä tikt. Kad parradu prassitais atnahjis sawu parradu grahamtu us galdu noliffe, tad kundsinfch eegahje kambari, isnesse pilnu pohdu ar sehwele-sklabbumu un to tik ismannigi us galdu liffe, ka pohds apgahsehs un isleets sehmeta-sklabbums papihri gluschi fadedsinaja. Parradu prassitais gribbedams sawu grahamtu glabht wehl naggus bij fadedsinajis. Lai nu arri grahamata bij fadeggufi, tad tomehr ne tizzu, ka kundsinam buhs schi gudriba labbi isdewufees tee-fas.

• Derrigi padohmi.

Ka warr isfargacht kahpostus no tahrpeem. Nu ka tad tewim mihlais semmes kohpeis scho pawaffarn irr isdewees ar kahpostu stahdineem? Tu atbildesti: gan sibfi irr augusch, zaur aukstu un nepastahwigu

laifu; bet tomehr gohds Deewam, gan sawillfrees pa pawaffaru, kad tiklai ne buhtu atkal pa daudf karsta waffara, un kad tahrpi ne apgrautu. Tad schē tewim derrigs padohms, ka warresi isfargacht sawus kahpostiaus. Ne kas naw tik derrigs preefsch kahpostu isfargaschanns no tahrpeem ka gurku seedi un missas. Darri ta: salassi labbu pulku seedu, (sinnams jo wairak jo labbaki, bet ka jaw naw par sklahdi, tad warr arri nemt tuffschus seedus) un leez klacht prifchas gurku missas, pehz tam sawahri uhdēni; kad nu buhs ta fulla atdsiffuse, tad warri sawus kahpostus apslazziht. Gan redsesi, ka tad tu neweenu tahrpu wairs ne atraddisi.

L—p—g.

Sluddinaschanas.

Tam Kalnamuischas Debles fainneekam tanni 17. Meiji f. g. pee Kalnamuischas basnizas, kamehr Deewa kalposchana turreta, 5 gaddu bebris sirgs, baltu swaigfni peere, widdischkeem krehpehm un kuplu asti, sedulkas weeta mast baltumini, eejubgts brubnös no slohpnem pibtos kurwju rattös ar dselsu affim, krehflis ar smalku pirtu fillu wadmalku isfists, kreewu eejubga ar brubnu augstu lohfu — nosagts tappis. Webrtibä sirgs 70 un ratti ar wissu eejubgu 65 rubl. fudr. — Kas par scho sagt u sirgu un eejubgchanas leetabm taifnu perrahdischanu dohs, dabbohn desmits rubl. fudr. patejibas naudas. Kalnamuischa, tai 18. Mei 1859.

(Nr. 223.)

Sander Abel, peesehdetais.

R. Braun, p. t. ftrihweris.

Zahs mihklas usminneschana kas 21mä Nri.

Nauda.

S i n n a.

Kad schi gadda pirnu mehneschu Awischnummeri wiffi isnemti, bet laudis nahf un nahf un wehl Latweeschu Awises gribb dabhuht un luhdsahs lai wehl peekemm, tad Latweeschu draugu beedriba par lauschu labbumu ruhpedamees nospreeduse: ka Latweeschu Awises, ja steidsahs, wehl warr apstelleht un par 60 kapeikeem f. tad dabhuhs tohs Numerus no Juni mehnescha lihds pat gadda gallam. Teem kas tohs ar pasti gribb dabhuht 10 kapeiki wehl jamakfa klacht. Bet Latweeschu draugu beedriba arri isfluddina, ka zitta gadda ta ne buht wairs ne wehlehs darriht, bet tiklai par 1 rubuli us wissu gaddu Awises dohs. Scho reisi tiklai ta nowehl tam dehl, ka wiffa pafaule taggad til kahriga pehz tahm sinnam no schi leela karra, kas jo deenas jo nifnaks paleel. To isfluddina

Schulz,

Latweeschu draugu beedribas wahrda.

B r i h w d r i k k e h t.

No juhymallas-gubernements augstas waldischanas pufses: Collegienrath G. Blaeze, Censor. Jelgawä, tai 2. Juhni. 1859.

No. 93.

Jannas sinnas.

Pechterburga. Muhsu Kung's un Keisers Stå Septemberi muhsu Luttera basnizas Biskapu un Wibze-Presidenti, augsti zeenijamu Dr. R. K. Ulmanna kungu pagohdinajis un puschkojis ar sw. Stanislau's gohda sihmi un leelo gohda banti ap frubtim. Lai tas Kung's scho muhsu gohda wihru fwehti un stiprina ilgi un fwehtigi darbotees pee muhsu Ewangeliuma tizzibas un basnizas. —j.

Widsemmes prahwesta un mahzitaja Otto Masinga meitei Rosaliai augstais Keisers esfoht kå schehlastibas dahwanu nolizzis, lai iklatru gaddu lihdi ta mirst jeb prezzahs, dabbohn no Krohna naudas 142 rubuli 55 kap. fudr. ismaksatus. C. F. S.

Bruhshu semmè kahdå fahdschå seewinai peedsimme behrns. Mahte weenu wakkar bij isgahjuse. Mahjås pahrnahkdama atradde schuhvuli tufschu, behrns bij nosagts. Palizejas saldатеem isdewees behrnu pee weenas, jaw fahdsibas pehz apstrahpetas, 19 gaddus wezzas meitas no klastejas fahdschas atrast. Winna gribbejusi behrnu teesas preekschå par fawu isdoht un tahdå wihsè weenu baggatu faimneeka dehlu, kuresch winnu bij apsohlijis prezzeht, speest fawu apsohlishchanu isdarriht. Blehdnceze effoht us 15 gaddem zeetumå noteesata. Deems wedd blehdibas darbus gaismå.

Tirnawå (Bruhschõs) kahds 21 gaddus wezs puiss nabbaga meiteni, fohlidams to prezzeht, apfmejhjis. Ne gribbedams fawu fohlishchanu turreht winsch usaizijnajis nabbadisti us dantscheem krobgå un no turrenes aiswihlis us kahdu tumshu faktu, fur winnu ar winnas paschas galwas laffatu noschnaudsis. Slepka wa us nahwi effoht noteesahis. Kaut jelle seewischli ne buhtu tik lehttizzigi un ne nodohth's ar meesu un dwehseli tahdeem blehscheem

un krahpneekeem. Kas no tahdas lehttizzibas zel-lahs, warri no scha notilkuma redseht. Weens grehks dsemdina zittus grehkus, un:

„Tas blehschu zelsh, leets eesahloht,
Stary pukku leijahn steidsahs;
Bet tablak aiseijohht
Tas elles purwi beidsahs.“

—Id.

Mahrtinsch Biskaps*).

Mahrtina deena klahnt un dasch Kalenderi diwus Mahrtinus skattidams, gan to weenu labbi pasihst; prohti: Mahrtinu Luttru, bet no ta ohtra, no Mahrtina Biskapa dasch lab's gan neko ne sinnahs; tahdeem derrehs no schi ih's stah's no Wahzu grahmatas pahrtullohts. Wezzas stahstu grahmatas islaiduschas par winnu tahdu pasafku:

La Kristus kauschu eenihdetaja, paganu Keisera Juliana pulkå, deeneja weens jahntneek's, ar wahrdu Mahrtinsch no Panonias. Schim jahntneekam wakkarå kahdå pilfatinå eejahjoht fastohpahs gluschi pliks un kails nabbags, no winnu dahwanu luhgdams. La nabbaga nosalluscha zilweka balfs trihzeja ween, un kautschu gan Mahrtinsch pagans bija, tomehr tas winnam ta zaur firdi gahje, la winsch irr labpraht winnam buhtu swahrkus un kashofku dewis, bet nabbaga saldatam gan naw no tahdahm leetahm neko nodoht, un wehl bes naudas buhdams kaxra wihrs pawiffam ne sinnaja tam nabbagam palihdseht. Apdohmajees kehre Mahrtinsch sohbinu un nozirte no fawa gaxra mehteta stehrheles leelo puffi, to tam nabbagam us plezzeem usfwee-

*) Par Mahrtinu Biskapu pasafkes kristigas basnizas stahstu-grahmatå. pahrtulkota no R. Schulz 1853; (dabbujama pee wisseem grabmatu pahrdeweeseem par 50 kap.) fur jo skaidras sinnas dabbusi par scho gohda wihru. —j.

dis, gan mas us winna pateizibu un debbes-wel-leschanu klausidams, aisjahje par pilsatina eelu prohjam lihds nakts-kohrtelim, pee kahdas atraitnes. Par winnas sahli un maissi, ko bij baudijis, pateidams, winsch apgullahs faktà, us plikkeem paklahteem salmeem un zeeti eemigge.

Us weenreis nakti tikke winsch, kautschu gan zeeti eemidjis, no weena gaischuma usmohdinahts. Sawas azzis atwehris cerauga sawa kahju galla weenu wihru ar ehrlschku krohni galwa stahwoht, apkahrt to dauds engetu, un ar to mantela gabbalu, ko Mahrtsinsch waklara nabbagam bij eedewis, irr tas Kungs apfedees. Tas Kungs Behteri pee saweem sahneem stahwedamu jauta: „Woi tu ne redsi mannu jaunu manteli, ko es us plezzeem neffu?“ Un kad nu Behteris Kristum waiza, kas winnam to manteli dewis, winsch sawas flaisas azzis us gulleddamu Mahrtnu pagreesis ar itt laipnigu balsi fazzija: „Schis Mahrtsinsch, kas te guft, tas irr man to manteli schlinkois, usmohstees mans kalps, ko es esmu isredsejis, jo tu effi taisns! Tu gan bij lihds schim akls pagans; bet nu bahs sawu johbeni makstis, jo no Deewa prettineeka buhs weenam Deewabihjigam Biskapam tapt.“ Lihds ka tohs wahrdu tas Kungs bij fazzijis, patlabban gailis dseedaja, deena ause un Mahrtsinsch usmohdees pahrdohmaja to parahdischanu, aisgahje pehz tam us klosteri dschwocht, un irr pateefigi pehz Kristus wahrdeem weens leels un Deewabihjigs Biskaps tappis, ta ka arri winna wahrds jau preefsch Mahrtna Luttera laika, Laika-grahmata eeliktis bijis un zaur to, ka jau lassitaji sinnahs, Luttera to Mahrtna wahrdu irr dabbujis, ka winsch tai Mahrtna Biskapa deena kristihts tappis un tahds Mahrtsinsch irr bijis, kas neween sawu manteli nabbagam buhtu dewis, bet arri labprakt preefsch mums no zilweku liffumeem apspeesteen nabbageem sawu dschwibu ne buhtu taupijis, ja tas buhtu wajadfigs bijis; un talabb wehl wairaf ka pehz trihs fints gaddeem Deewabihjigi wihri winnu zeenidami leel Wormsi leelu peeminneschanas sihmi taisht; warbuht ka arr lassitajs buhsi sawu kapeiktu us to gohdam peeminnamu darbu pasneedsis. Ne ween mehS Ewangeliuma tizzigi, bet arri weens Schihds ka Awisis lassijam un arri daschi no zittas

tizzibas irr dewuschi ittin baggatigas dahwanas Luttera firde un flaidribu zeenidami. B. tt. . .

• **Jahnis Indrikkis Wikern.**

Schi wihra wahrds gan dascham no muhsu mihsleem Awischu lassitajeem buhs pasihstams, bet arri dauds no schi gohda wihra neko teikt re sinnahs. Preefsch Wahsemneekem un dauds zittahm kristigahm tautahm irr winsch par leelu swehrtibu eelsch Deewa walstibas leetahm pubhejes un zaur sawu neschaubigu tizzibu un stipru miblestibu apbrihnojamus darbus isdarrijis, kas muhscham peeminna paliks, kad arri winna meefas fenn buhs semme guldinatas. Lai jo labbi ar winnu warretu eepasihtees, tad stahstischu druszin no winna dschwes gahjuma.

Jahnis Indrikkis Wikern peedsimme 9ta Aprisi 1808ta gadda Amburgas pilsata, fur winna tehms par teefas lungu bij. Indrikkis gahje no masahm deenahm Amburga fohlà un pehz par mahzitaju studeereja Gettingenes un Berlines augsta fohlà. Winsch bij tschakli mahzjees, ta ka sawu pahrlausichanu gohdam isdarrija un jau 1830ta gadda to par mahzitaju aizinaja; bet winsch to weetu ne peenehme. Leela Amburgas pilsata usaudsis un tur dschwodams gan leelu baggatibu un gresnumu pee dascheem zilwekem redseja, bet arri wehl jo wairaf nabbadribu un truhkumu pee dauds fimteem zilwekem atradde, kas pee meefas un dwehjeles leelu truhkumu zeete. Par eelahm wasajahs nosstrandati behrni apkahrt, bes nekahdas mahzibas un Deewa wahrdeem. Zeetumi bij ar rasbaineekeem, palaidneekem un ballamuttehm ka bahstin peebahsti, gan mas pulzinsch no scheem sawus grehku darbus atsinne un noscheloja. Bet ta leelaka pufte negantas dohmas perrinaja un beskaunigus wahrdu no sawas muttes islaide. Lai behrni pehzdeenas schinni pohsta ne eenahktu, tad Wikerns eezehle wispirms swehrdeenas fohlà, fur nabbaga kauschu behrnus swehrta deena eelsch Deewa wahrda un zittahm derigahm sinnahm mahzija. Deems nahze winnam palihga un scho darbu tik baggatigi swehrtija, ta ihfa laika jau 500 fohlàs behrni bij un 40—50 fohlmeisterei un fohlmeistereenes atraddahs, kas no labba prahta behrnus par welti mahzija. Bet Wi-

kerns arri nopratte, ka tillai ar weenu skohlas deenu par neddetu gan mas pee behrnu firdim eespehje; ar leelahm firds sahpehm winsch to nomanija, ka ta Deewa wahrda sehlla, ko winsch til ruhpiigi behrnu firdis sehja un tahs labbas mahzibas, ko winneem til zeeti peefohdinaja par neddelas laiku pee tohti daudseem bij atkal isbirruschas un isnihkufchas. Tad eefahka winsch 20ta Oktoberi 1833fcha gadda bahrinu nammu zelt, ko winsch Wahzu walloda „das rauhe Haus“ noiauze. Kahds baggats un Deewabihjigs kungs schinkfoja preeksch bahrinu nammu semmes gabbalu, ne tahtu no Ornes sahdschas pee Amburgas. Wikernam nau das ne bij un tomehr winsch ne schaubijahs, bet tam debbesu tehnam stipri ustizzedams sawu darbu sahke un 12 bahrinus pee sewis peenehma. Kristigas dwehseles famette naudu kohpa un no wifshahm mallu mallahm nauda raddahs, ta ka weenu ehku pehz ohtras taisiht warreja. Taggad tur atrohnahs leels bahriau nams, skohlas nams preeksch augstakas fahrtas laudim (Pensionat), skohlas nams preeksch tahdeem, kas par skohlmeistereem jeb usraugeem pee zetumeem un flimneeku nammeem gribb palikt, basuiza, braktu nams (kur skohlmeisteri un behrnu audsetaji dsihwo), grahmatu bohte, nams preeksch ehst wahrischanas un wissu ehdamu leetu paglabbaschanas un wehl dauds zittas ehkas, kur behrni strahda un daschadus ammatas mahzahs. Ka no pascha pirma galla ta lihds schim brihscham irr Wikerns ar dedsiigu mihlestibu, ruhpiigu firdi un Deewabihjigu prahdu pee schi darba strahdajis. No 1840ta gadda winsch irr par dauds semmehm apfahrt gahjis, un no mallu mallahm atnahze luhgshanas, lai winsch palihga nahkoht tahdus bahriau nammus arri pee winneem eetaisihst. Ta tad winsch Sprantschds, Galante, Ollanté un Wahzsemme bahriau skohlas eezelt lihdsjeja. Mettres pilfatiná, Sprantschu semme, eerikteja to wifselelako bahriau nammu. Ka nu Wikerns ar darbeem, tapat arri ar wahrdeem preeksch schihhs leetas ne-apnizis puhlejahs; winsch daschadas sianas un grahmatas par bahriau nammeem un winnu skohlahm islaide. — Schlesias semmes gabbala, kas pee Bruhscheem peederr, usnahze breepmigi badda laiki un tuhstoscheem zilweki no badda nomirre. Palikke

10 tuhst. behrni bes tehwa un mahtes, bes itt nekahda kohpeja un apgahdataja. Bruhschu waldischanai bij par scheem behrneem leelas ruhpes un winna luhdse Wikernu, lai derrigu padohmu peedohtu, ka schohs behrnus gohdam audsinahst, kohyt un mahziht warretu. Wikerna padohmi bij til labbi, ka wifs laimigi isdewahs un waldischana schim gohda wihram jo wairak ustizzeja. 1851ma gadda eezehle Alles augsta skohlá Wikernu par dakteru, (gohda wahrds preeksch augsti mahziteem wihreem) un Bruhschu Rehninsch luhdse, lai winsch wissus zeetuma un darba nammus winna walsti pahrluhkojht. Pehz pabeigta darba lifke Rehninsch us winna luhgshanu dauds leetas pee zeetuma nammeem pahrlabboht. Pehrnaja gadda aizinaja Wikernu us Berlini par augstaku peesehdetaju pee basnizas teefas. Winsch scho weetu peenehme, bet luhdsahs lai winnu laikeem atlaischoht arri sawa mihtá Amburgá pee bahrineem mahjoht. Behrn swinneja preeka swehtkus par to, ka Amburgas bahriau nams jau 25 gaddus pastahwejis. Arri Berliné leelu bahriau nammu zelt, ko Johanneum nosauks un preeksch kam jau 30 tuhst. dahlderu irr famesti. Lai Deews swehti schi gohda wihra darbus un usturra scho bahriau tehwu jo prohjam pee mihtas sweikas wesselibas.

Q i h d s i b a.

Arri labbam sawi skaugi. Mahlonas fazehlahs sauli aptumschoht. Gan faule dusmojahs un nofahrike, bet pehrkoni ruhze, wehtra vlohshjahs un deena palikke par nakti. Tomehr faule palikke kas bijuse, dsesseja sawu karstu waigu tumshas mahkonas un zeete kluffu. Woi tad bahrgi laiki faulei ko padarrija? Itt nekó. Tee gan semmi sabaidija, bet faule smeedamees gaidija, lihds schee pahrees, un spihdeja tad wehl jo mihligaki. — Ta daudsfreis labbu zilweku aprunna un apbehdina, bet kas labs irr, paleek labs. B—nn.

Zas Kungs Kristus muhs wedd us debbes preeku.

Meld. Nr. Jerusalem mohdees.

1. Zetta-wihrit, fur tu staiga
Ar debbes-spohschum' tawá waigá?

Kur tawa eefchan' nobeigfees?
 Kur ta robka, kas tew wadda?
 Ta gaisin' kas drohschu firidi radda,
 Ka tu no zekka ne maldees?

„Mans Jesus wadda man,
 Winsch dohd arr spihdeschan'
 Manneem zekkeem;
 Es ne maldohs,
 Es ne baidohs,
 Us debbes preezig' zibnijohs.“

2.

Swehtias tu! — tas Kungs ar tewi!
 Winsch dohdahs tew par wadden' sewi,
 Winsch tawu zekku weeglina,
 Alminus Winsch no ta newell,
 Pabr abraham straumehm tiltu uszell,
 Un tew ar spehku stivrina;
 Un kad tew firde veekubst,
 Kad karsti sweetri pluhst,
 Winsch pee sewim
 Well tewi flabr,
 Tew spidstnabt,
 Tew zekka drohschib' dahwinabt.

3.

Turp Winsch uszell tawu prahtu,
 Winsch rahda: „Kanaä irr flabtu,
 Drihs tawa eefchan' nobeidsahs;
 Tur tew swehti preeki gaida,
 Tur eng'li mihli us tew fmaida,
 Tur Tehwa waltis tew atwerrahs,
 Tur semmes migla friht,
 Tur gaischa faule spibd;

Mohdees, mohdees!

Zau deena nahf,
 Zau blahsma fahf,
 Ak, mohstees, dwehsele, zil mahf.“

4.

Tew wehl dsikka alla gaida,
 Ar tumfchabim dohmahm tewi baida;
 Ta nahwes naktis tew bailles darr; —
 Yet lai bailles ellé eekriht;
 No man tew dsihwes gaisma atspibd,
 Es nahwes spehku dauhst warr'.

Drihs wiffa tumfch' subd,
 Babs gaismai wiffur buht
 Mubschu mubschös; —
 Dohd robku mau
 Us zaureefchan',

Lai atstahj wiffa baillofchan'!“

5.

„Tiz' un subds' ar karstu firidi; —
 Woi swehtas dseefmas tu ne dsirdi?
 Klau! wiffur Alleluja dseed;
 Deewa drauds' us tewi gaida,
 No debbes labbas deenas raida,
 Tew baltä sibde prettim eet
 Ar waig' apflaidrocti,
 Tif gaisch un mihligu,
 Zensees, zensees,
 Tur libgimib' fauz,
 Us angfchu brauz,
 No waiga affarinu flauz.“ —

G—t.

Rabbibas un prezju tirgus Rihgä tai 31. Oktober un Leepajä tai 31. Oktober 1859 gaddä.

M a f a j a p a r:	Rihgä.		Leepajä.		M a f f a j a p a r:	Rihgä.		Leepajä.	
	R.	S.	R.	S.		R.	S.	R.	S.
1/3 Ischetw. (1 puhru) rudsu 170 libds	1	75	1	70	1/2 puddu (20 mahrz.) dselses . . .	—	85	1	—
1/3 " (1 ") kweeschu 250 —	2	65	2	50	1/2 " (20 ") tabaka . . .	1	25	1	20
1/3 " (1 ") meeschu 150 —	1	65	1	60	1/2 " (20 ") schlibtu appianu . . .	2	75	2	30
1/3 " (1 ") ausu . 100 —	1	5	—	90	1/2 " (20 ") schab. zubfu gaff. . .	2	50	—	—
1/3 " (1 ") frau 180 —	2	—	2	—	1/2 " (20 ") frohka linnu . . .	2	50	2	—
1/3 " (1 ") rupju rudsu mit. 1	75	1	70	—	1/2 " (20 ") bracka linnu . . .	1	25	1	—
1/3 " (1 ") bibdelet. 200 —	2	15	2	30	1 muzzu linnu schflu . . . 500 libds	7	—	6	—
1/3 " (1 ") kweeschu mil. 3	40	3	—	—	1 " silku . . . 8,25 —	8	50	8	50
1/3 " (1 ") meeschu putraim. 2	—	—	—	—	10 puddu farkanas fahls . . .	5	—	4	50
10 puddu (1 birfawu) feena . 300	3	50	3	—	10 " baltas rupjas fahls . . .	5	—	4	50
1/2 " (20 mahrz.) sweesta 360 —	4	—	3	80	10 " " fmalfas " . . .	5	—	4	50

Leepajä libds 24. Dctob. atnabt.: 189 fuggi un isgabj. 175. Rihgä libds 31. Dctob. atnabt.: 1873 fuggi un isgabj. 1673.

B r i h w d r i e f e h t .

No jubriallas-gubernements augtas waldschanas puffed: Collegienrath G. Blaesé, Censor. Jelgawä, tai 3. Nowemberi. 1859.

No. 193.

Uwischu

Missiones

Nr. 23.

peeliffums.

Sinnas.

1859.

XXXIII. Par Deewa walstibu pagann starpā.

9. Zeilonas - falla.

(1)

(Skattees Nr. 21).

Nospreestā deenā pulksten 8 no rihta pee pašcha deewa-namma durwim wiſſi preesteri tohs miſſionarus ſanehme ar gohda ſweizinaſchanu; wehl arri dands zitti Zingaleeſchi bij ſanahkuſchi. Preekſch paſcheem elka-deewu bildim nu uſtaifija kanzeli, kurrā miſſionarus Howards uſkaphis ſpreddiku teize par Bahwila wahrdeem, 1 Kor. 8, 4: Mehs ſinnam, ka elka-deews irr neneeka eeſch paſaulēs, un ka ne-kaħds Deews newaid, kà ween taſ weenigais. Lihds 30 elka-deewa preesteri winnam ſtahweja ſahnōs, kaſ uſmannigi winnu wahrduſ eełlauſjahs. Wiſſch mahzija, ka til weens ween eſſoht Deews, ko mums buhs peeluhgt, prohti taſ Tehws muhſu Kunga Jeſuſ Kriſtuſ, un ſlaweja ſchi Deewa wahrdu, kaſ winnam ſcho ſchehlaſtibu dewiſ, ka warroht preekſch paganeem ſluddinaht to ne-iſſmełkamo ſchehlaſtibu Kriſtuſ, ka wahrds ſchaj weetā muhſcham wehl ne eſſoht dſirdehts. Taſ Kungſ ſcheem ſaweem wahrdeem arri dewe ſcho ſwehtibu, ka gadda pehz tam 12 preesteri no ſcha paſcha elka-deewa namma nahze uſ Kolombas pilſatu un ſwehtu kriſtibu dabbuja, un wehl zits Buddas preesteris labbi mahzihth, kaſ wiſſi par derrigeem Kriſtuſ wehſtneſcheem pee ſaweem tautas beedreem palikke.

Peezas neddetas tai weetā palikkuſchi tee miſſionari atkal atgreesahs uſ Kolombas pilſatu. Tur par to laiku Raſſcharas bij labbi eemahzijeſ Kriſtuſ

Ewangeliumu un uſ ſawu kriſtibu fataiſſjees. Tad wiſſch nu arri tappe kriſtihts preekſch leela lauſchu pulka un patſ ar preezigu ſirdi un ar ſkannigeem wahrdeem ſawu kriſtigu tizzibu apleezinaja. Wiſſas ſirdis bij pakuſtinatas, kad wiſſch pehz ſawas tizzibas apleezinaſchanaſ dabbuja kriſtibā tohs wahrduſ Jurgis Nadoris. Pehz ſawas kriſtiſchanaſ wiſſch palikke Kolombas pilſatā, un wiſſuwairal publejahs ar Deewa rakſtu pahrtulkoſchanu ſawadās lauſchu walłodās. Jo ſſtipri wiſſch patſ bij eeegruntehts kriſtigā tizzibā, jo leelas kaħrdinaſchanaſ winnam bij jazeeſch. Jo tee elka-deewa preesteri winnu ſtipri ſpighſinaja, winnu neewaja un nizzinaja, wiſſuwairal tadehl, ka wiſſch ne zil ilgi ſaraſtija un likke drikkelt kaħduſ uſrunnaſchanaſ wahrduſ, ar kurreem paſchuſ preesteruſ un wiſſuſ paganuſ pahrlleezinaja, ka winni neekeem ween tizzoht, un ar leelu ſirds-drohſchibu ſawu tizzibu eeſch Jeſu Kriſtu, to kruſtā ſiſtu Beſtitaju apleezinaja. Bahr zitteem wahrdeem wiſſch tā rakſta; Ne dohmajeet wiſ, miħlee draugi, ka man kaħda ſkaħde tilkuſi zaur to, ka eſ kriſtigu tizzibu peenehmis; man netruħkſt neneeka, man irr wiſſu leetu pilniba no ta laika, kamehr eſ Kriſtu eſmu atſinnis. Eſ ſtipri jerre, ka ſawā tizzibā paſtaħweſchu lihds pat ſawam gallam, lai wiſſch man pehz ſawa labba prahta arri ar daſchadu kaħrdinaſchanu un kruſtu pahrmekle. Taſ Kungſ manſ Beſtitajſ man ſchini un winnā muhſchā jo leelu ſwehtibu grihb ſagaħdaht, kad wiſſch man zaur behdahm pahrmahza. Taſ Kungſ manni ne atſtaħs wiſ muhſchigi! Eſhiſ wiħrs ar ſawu ſtipru tizzibu un ar ſawu drohſchu ſirdi teeſcham par leelu ſwehtibu un paligu tam miſſioneſ darbam Zeilonas fallā, ka Kriſtuſ walſtiba

jo deenas tur pleschahs. Tas Kungs joprohjam swehti winna wahrduß tur pee teem tumfcheem paganeem un zaur winna tizzibu lai stiprina un wairo arri muhsu tizzibu eefsch ta Deewa, kas sawu gohdu ne gribb doht teem elkeem.

Nahkamu reisi ar Deewa paligu jums gribbu isstahstih, ka tur missiones darbs Zeilones fallä irr eefahzees, un lihds schim Deewam par gohdu labbi isweizees.

Gr.

Nä Deewa wahrda fluddinaschana Neegerus par zilwekeem padarra.

Aurikas widdü dshwo tee Neegeri, melni zilweki starp kurreem ta wis-negantaka elka-deewa kalposchana tohy zeenita. Sawu tuwaku dshwibu tee par neneeka turra; appalsch saweem Rehnincem weena tauta ar ohtra weenä kareoschanä un kauschanähs dshwo; tohs fakertus eenaidneekus tee pahdohd par wehrgeem jeb pa simteem nokauj teem deewkeem par uppuri. Ihpaschi kad kahds Rehninsch mirst, tad pee winna kappä tohs wehrgus dshwus aproht, jeb nokauj. Kad Illschai, weenam Neegeru walsts pilfatam, muhrus taifija, tad tur til dauds behrnus nokahwe, ka, kad behrna peetruhke, pascham waldineekam bij jadohd yirmais dehs un wezzaka meita. Dahomei-walsti nomirre Rehninsch Guza; pee winna kappä 800 wehrgi tappe nokauti. Zittä walsti irr wezs waldineeks; ar leelahm bailehm gaida winna nahwi; pats gan effoht laipnigs, mihligs tehws, bet pats ne warr prett eeraschahm un prett Deewa kalposchanas likkumeem spreest, lai pehz winna nahwes tä nedarroht. Tahs paschas walsts eedshwotaji firsnigi lubds, lai teem subta baltus mahjitajus, kas tohs atgreestu no tahdeem kauneem likkumeem. Atkal ziltä walsti pee Kalaberes uppes-walda Rehninsch ar wahrdu Giju; jaw 10 gaddus atpaffak tas irr pee fewis missionarus aizinajis un teem, jebchu pats to kristibu naw wis peenehmis, ar sawu padohmu un palihgu klahht bijis. Kad winnam nu beidsama stundina nahze, tad winsch aisleeds wiffus besdeewigus uppurus pee behrneem. Bet ne kas ne tizz, ka tam tä buhschoht, un kad wezzais mirst, wiffi laudis sah behgt, lai tohs ne ferr rohkä, tiklai tee kristiti paleek; un nekas ne eedrohschinajees atpaffak nahkt, kamehr tee

dehli apsohla neweenam zilwekam kaunu padarriht. Tad nu to wezzo gohdigi irr aprakusch. Nehahds pasaules spehks ne buhtu deesgan spehzigis bijis, tahdas wezzas eeraschas isposhtih, ka ween Deewa spehks eefsch Ewangeliuma. Tamdeht mums jaluhds un japalihds, lai wairak tohy subtiti, kas teem nabbaga paganeem Deewa wahrdu fluddina.

Gr—r.

No Erwei-fallahm.

(Schattes Nr. 20.)

Bet leelas bangas pee tahm krellu-klintehm mums ne kahwe lehti tikt us mallu. Wiffas rohkas kusteja, un ar Deewa palihgu mehß laimigi eegahjam ohstä. Behz kahdahm deenahm mehß atkal dewamees us zekku, un laimigi nahzam us Aitutaki. Tur mehß palikkam 90 deenas. Makeas un winna laudis dauds warreja mahzitees. Mehß eenehmam sawä laikä pulks jubku, kaku un kofus reekstu un tad aisbrauzam tahsak. Makeas bija labbu kaku pulku dabbujis par dahwanu. Schi dahwana bija dauds ko wehrta; jo us Karotongu bija til warren dauds schurku, ka mehß ne warrejam maltiti tur-reht, bet 3 wihreem arween bija jastahw, tahs schurkas no galda nowehrst. Nakti tahs schurkas til beeschi nahze pabr muhsu gultahm, ka ne warreja glahbtees. Winnas sa-ehde muhsu kastus un katru ahdas gabbalu aprihje, un aisnesse muhsu kurpes un schigli apehde. Weenu pahru kurpu pamest us tahm fallahm irr leela skahde. Manni plehschi tappe neschehligi no winnahm sa-ehsti. Wiffi laudis jaw sabecedrojahs winnas isnihzinah; bet pehz atkal tikpat dauds bija ka paprecksch. Tad nu teem kaffeem leels darbs bija un wehl wairak tahs juhkas scheem labbeem kummafeem paffak dsinnahs. Kad Makeas bija pahrnahjis, tad dauds tam bija ko stahstih no Aitutaka un no tahs brauk-schanas pa juhru. Winsch sazzija: Es sawus saldatus nekad wairs ne sawkschu par kare-wihreem; tee Kalenderi ween tä sawzami, jo wiinni prett wehjeem un wifneem kare juhra. Makeas leelas isbailes bija zeetas, ka tee juhkas dsikumi wiinnu ne aprihtu, un wiinna preeks bija leels, kad winsch to mihlu dsimteni no tablenes redseja. War to starpu, kad ne bijam mahjas, tee eedsimmuschi dshwu

fehlu bija taiſijufchi ap muhſu dahrsu, to tikluſchi apſtrahdajuſchi, un to zeſku no dahrsa lihds juhras kraſteem ar maſeem raibeem ohlu-akmineem isbrugejuſchi. Winni ſazzija: neweena weeniga ſkaida lai paleel, pee ka muhſu ſehniſch ſawu kahju warretu peedaufiht.

Tai waſſarâ 1831mâ gaddâ Wiſſams atkal nahze us Nitutaki, gribbedams labpraht weenu pahri no teem eedſimnuſcheem ſewim lihds nemt par paligeem pee tauſchu atgreſchanaſ un mahziſchanaſ us tahm traffahm fuggineeku ſallahm. Bet tee Nitutaka ſaudis winnu gauſchi luhdſe, lai jel weens mahzitaſ pee teem paliktu. To Wiſſams teem wehleja, peetiſdams ar diweem Deewabihigeem wihre m, kaſ paſchi no ſewis padewahſ winnam lihds eet. Birme no turren aiëgahje, wiſch papreeſch tohs ſkohlas-behrnus pahrlauſija. Tas leelakaiſ pulzinſch warreja to katkiſmi jeb galwas gabbalus ſkairiht un us tahm jautaiſchanahm labbi atbildeht, bet to laſſitaju dauds ne bija. Urri tee leelakee ko ſinnaja no teem Apuſtuka darbeem, kaſ ta weeniga ſwehta gramata bija, kaſ teem falleneekeem ſawâ tehwa wallodâ lihds ſchim pahrtullkota. Wiſſams zittu reiſt teem bija ſtaſtijis kahdâ waſſarâ no teem kriſtiteem eeſch Giropas, ka tee naudu ſamett teem paganeem par labbu. Tad winneem ſchehl bija, ka noudas ne effoht. Wiſſams teem ſazzija: Gan juhs naudu warretu dabuht. Ee pirmu reiſi pee jumſ nahldams zuhkas jumſ atneſſe; tahſ no ta laika wairojuſchees taggad dauds irr. Kad nu ſweſch fuggis pee jumſ nahl, tad juhs tahſ zuhkas warreet pahredoht. Par to tee palikke lohti lihgsimi, un obrâ rihtâ winni tahm zuhlahm, ko gribbeja pahredoht, ſihmes eegreese auſis. Behzal weens ſweſch fuggu kapteins abrauze un wiſſas zuhkas nowirke par labbu naudu. Tad weens gohdigs Deewabihigs falleneekſ, kaſ to andeli bija taiſijis, Wiſſumam atneſſe to pelnitu naudu, wairak kâ 400; dahldeus jeb ſudraba rubelus preeſch miſſiones darbu. Schi ta pirma nauda bija, kaſ winnu rohkâs nahze, un winni to weſſelu atdewe tam lungam. Tad Wiſſams ar mihleſtibas dahwanahm un labbahm wehleſchanahm pawaddihts aiëgahje tahſak. Kâ tad us Nitutaki pehzak irr ſlahjees, no ta maſ ſinnams. Tikween to ta Londones Biheles beedriba ar teif-

ſchanu irr ſinnamu darrijufi, ka tee Erwei fallu ee dſihwotaji par tahm weſſelahm Bihelehm, ko tai 1852trâ gaddâ dabujuſchi ſawâ wallodâ pahrtullkodu, kâ pirmu ſkairiti 1610 dahldeus irr nomakſajuſchi, un turklaht arri tannis nahkamôs treijôs gaddôs — ifgaddu 2100 dahldeus ar naudu woi ar ſemmes augteem preeſch miſſiones darbu irr dewuſchi. Tâ pee winneem Deewa wahrds un tizziba arween wairumâ gahjis.

2) Manglea. Ta pirma apraudſſchana ne bija labbi isdewutees. Pehz kahdeem mehneſcheem to fallu apmekleja obru reiſi. Ta Londones miſſiones beedriba aiſſubtiſija diwus wihrus, Tijermann un Bannet wahrda, tee no Rajateas us puſſeenas fallu Südwallis braukdami gribbeja tai ſallai Manglea garram eet. Diwi draudſes beedri no tahs beedribas fallas Tahâ, Dahwis un Tiere wahrda, ſawu palihdſibu dahwaja un gahje lihds. Pee Mangleas itt tuwu nahluſchi, winni mettahs juhrâ un zaur tahm bangahm peldeja zauri us mallu. Winneem zits nekas ne bija, kâ ween ſawas plahnas drehbes muggurâ un weens gabbals no Jaunas Teſtamentes Taiti-wallodâ, ko winni labbi eetihtu us galwu neſſe. Par laimi winni labbi tappe usnenti. Deews winneem bija kohrteli taiſijis. Wiſch teem falleneekeem bija ſehrgu ſubtiſis, un to winni turreja par duſmahm no ta Deewa to ſweſchineeku, ko winni bija aplaitinajuſchi. Taphez winni wiſſas tahs leetas, ko tee mahzitaji ee-preeſch turpat bija atſtaſtijſchi, kahdâ leelâ allâ appaſch kalna bija noglabbajuſchi, un turklaht arri apoſtoliſchi, teem Deewa ſullaineem, tad atkal atnahktu, maiſi doht un wiſſu labbu darriht. Tee atnahluſchi, nu ſahze drohſchi ſawu darbu. Bet Tiere jau pehz 3 gaddeem nomirre, un Baârnea un winna ſeewa nahze winna weeta, tee paſchi, kaſ pee pirmas apraudſſchanaſ dauds kaunu bija zeetuſchi un neganti mohziti. Urri ſchoreis teem no eeſahkuma dauds bija ko zeest. Tuwu pee winnu peeluſchſchanaſ namma tee Warrwehriſi ſawus traffus ſwehtku ſpehles turreja dauſidamees paſchâ ſwehtdeena, wairak kâ weentreis draudedami, ka no tahm mirronu galwahm to mahzitaju ſewim buhſchoht biſkerus taiſiht. Tad karſch zehlahs ſtary teem ne-kriſtiteem un kriſtiteem falleneekeem. Winni jaw

no fenn laikeem bija eeradduschī, ne ais kohkeem jeb kruhmeem, bet klaijumā karroht, wihrs prett wihrū. Tad wiini nu stahweja eefsch tschetrachm karra-streh-keh-m. Tai pirmā tee stīpraki wiiri ar garrahm schkehpehm, tai ohtrā tee wezzaki zilweki ar sļepkawu-rungahm, pakkat scheem tee jaunee ar lingahm un wišspehdigi tahs seewas. Tee kristiti uswarreja kau-schanā; bet zitti no teem pehz wezza paganiška ee-radduma breešmigi darrija teem uswarreteem, zaur ko ta bahrsiba un tas eenaidš ilgak tur waldija kā us tahm zittahm fallahm. Tai 1830. gad. Mai meh-nesi Williams ar sawu darba beedri atkal nahze us Mangu. Jaw nahts bija, kad atnahze. Ahrs-puhs ohstai wiinš ar leelgabbala schauschanu sihmi dewe, ka bija atbrauzis. Ar preeka ugguni tam no pakalneem tiffe atbildehts. Saulei uslezsoht wiinš steidsahs us mallu. Skaiiti winnam tas miššioneš apzeems pretti spihdeja no weena pakalna, kas sal-las wakkara puffē libdš juhrai sneedse. Widdū stary tahm maha hm baltahm mahjahm weens kristigs Dee-wa nams bija apstahdihts ar kupleem Bananas koh-keem wiška kahrt. Mahzitaju ehrtbergas bija spoh-dras un tihras, tee pagalmi ar balteem ohlu-akmi-neem bruggeti un ar sehtahm smukki aistaišiti. Labs zelsch zaur wišsu meestinu. Williams ar teem zitteem tiffe eewestš pirmā wišneeku nammā. Tur bija zepta zubka galka us galdu karsti wehl kuhpe-dama un kohku lappās smukki eetihta, ir daudš

Dams-saknes, Taras uu zitti augli. Pehz malti-tes tas šaimneekš winneem kahdus gabbalus no pašchausta wadmalla schinko ja par mihleštibas dah-wanu. Kad wiini ar mahzitaju ehrtbergi bija at-pakkat nahkuschī, tad wišši kristiti falleneeki teem atneffe masas dahwanas no augteem un no wad-mallas ar leelu pateizibu. Tahs seewas bija ar smalku baltu andeklu apgehrbtas, teem wihreem bija wišnšwahrki un salmu zeppures. Pehz puššdeenas bija Deema wahrdi basnizā ar 800 zilwekeem, stary teem arri bija daudš pagani ar garreem matteem un ar leelu bahrsdu, bet wišši isturrejahs gohdigi. Tu meldijas dšeedaschana gan ne bija ihsti škaidra, tat-schu sirsniga. Ohtrā rihtā tee miššionari no meega zeldamees, plukšteschanu dširdeja preeksch mahjas durwim. Ahtrā nahkuschī wiini redseja, ka daudš mahši preeksch durwim bija likti, us kurreem tee falleneeki bija gullejuschi, teem mihleem miššiona-reem labprahit gribbedami turu buht. Williams gribbeja Baärneu un wiina seewu us tahm fuggi-neeku fallahm libdš nemmt, bet pagani un kristiti tam ne tahwe, tad wiini palikke. Kahdā ša-ee-schanā ar teem kristiteem Williams tappe waizahts par schurku ehshanu. Siwu bija mas, bet schur-ku daudš un itt šaldi. Kad tee falleneeki ko grib-beja šaukt šaldi, tad mehds šazjht: Das irr tiff šalds kā schurka.

B—u.

(Turplikam wairaf.)

Labbibas un prezju tirgus Rihgā tai 31. Oktober un Leepajā tai 7. Nowember 1859 gaddā.

M a f f a j a p a r:	Rihgā.		Leepajā.		M a f f a j a p a r:	Rihgā.		Leepajā.	
	R.	S.	R.	S.		R.	S.	R.	S.
$\frac{1}{3}$ Tschetw. (1 puhru) rudsu 170 libdš	1	75	1	80	$\frac{1}{2}$ puddu (20 mahrs.) dselses	—	85	1	—
$\frac{1}{3}$ " (1 ") fweeschu 250 —	2	65	2	50	$\frac{1}{2}$ " (20 ") tabafa	1	25	1	20
$\frac{1}{3}$ " (1 ") meeschu 150 —	1	65	1	70	$\frac{1}{2}$ " (20 ") schēktu appinu	2	75	2	30
$\frac{1}{3}$ " (1 ") aušu . 100 —	1	5	1	—	$\frac{1}{2}$ " (20 ") schab. zubu galk.	2	50	2	—
$\frac{1}{3}$ " (1 ") srenu 180 —	2	—	2	—	$\frac{1}{2}$ " (20 ") frohna linnu	2	50	2	—
$\frac{1}{3}$ " (1 ") rupju rudsu milt.	1	75	1	75	$\frac{1}{2}$ " (20 ") bracka linnu	1	25	1	20
$\frac{1}{3}$ " (1 ") bihdelet. 200 —	2	15	2	50	1 muzzu linnu sehflu . . .	7	—	5	—
$\frac{1}{3}$ " (1 ") " fweeschu mil.	3	40	3	—	1 " šlku	8	25	8	50
$\frac{1}{3}$ " (1 ") meeschu putraim.	2	—	—	—	10 puddu šarkanas šahls	5	—	4	50
10 puddu (1 birkawu) seena . 300	3	50	3	—	10 " baltas rupjas šahls . . .	5	—	4	50
$\frac{1}{2}$ " (20 mahrs.) fweesta 360 —	4	—	4	—	10 " " smalkas " . . .	5	—	4	50

Leepajā libdš 7. Nowbr. atnabt.: 193 fuggi un isgabj. 192. Rihgā libdš 31. Oktob. atnabt.: 1873 fuggi un isgabj. 1673.

B r i h w d r i e h t.

No jubrmalas-gubernementē aughtas waldschanas puffes: Collegienrath G. Blaesē, Censor. Jelgawā, tai 10. Nowemberi. 1859.
No. 200.